

“СПРОБА ДУХОВНОЇ ВЕРТИКАЛІ” -

АКЦІЯ ЦЕНТРУ

ЛЕСЯ КУРБАСА

З 7 по 15 грудня 1996 року реалізовувався міжнародний проект Державного Центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса “Територія Театр (Спроба духовної вертикалі)”. Відбулися:

- Науково-теоретична конференція “Театр і театрознавство 90-х. Вибране” (дослідження невербальних засобів комунікації, енергетичних тренінгів, стильовий аналіз), в якій взяли участь провідні культурологи, мистецтвознавці, театральні критики України.

- За підтримки українського та польського відділень Фонду Дж.Сороса розпочалася співпраця Центру Леся Курбаса з Центром вивчення творчості Єжи Гротовського (Вроцлав) за принципом багатогалузевих контактів.

- Майстер-клас Зігмунта Моліка, відомого у світі викладача методології акторського тренінгу Єжи Гротовського “Тіло і голос”, одного з акторів Театру Лабораторії (в

майстер-класі взяли участь молоді актори з Києва, Львова, Чернівців, Дніпропетровська, Запоріжжя, Сум, Сєверо-Донецька).

- Перегляд відеофільмів, що були привезені спеціально для показу в Центрі Леся Курбаса: “Лист з Ополю” (1963), реж. М.Ельстер (Польща); “Акрополіс” з передсловом Пітера Брука (1968), реж. Д.Мактаггарт (США); “Стійкий принц” - реконструкція вистави (1970), Інститут Театру Римського університету (Італія); “Тренінг Лабораторії Гротовського з Вроцлава” (1971), педагогічна серія кіноархіву Один Театру, реж. Т.Вехал (Данія); “Театр і не-театр” (1975), реж. Е.Сітен (Польща); “Активна терапія” (1976), реж.П. Реботієр (Франція); “Полон чар обряд святотатський... Про Театр Лабораторію Єжи Гротовського” (1979), реж. К.Домагалік (Польща); “Театр Лабораторія” (1992), реж. М.Арне (Італія); “Актор цілковитий. Спомин

про Річарда Чесляка. 1937-1990” (1994), реж. К.Домагалік (Польща).

- Конференція, присвячена творчості Єжи Гротовського, в якій взяли участь професори Варшавського університету Збігнев Осинський та Лешек Колянкевич, архіваріус Центру Гротовського Бруно Хояк, секретар часопису “Notatnik teatralny” Збігнев Єндріховський.

- Українські вистави “Садок вишневий”(за “Вишневим садом” Чехова), режисер В.Кучинський (Львів); “Собаки не люблять смерть”, режисер О.Балабан (Київ); не відбулась запланована для показу відкрита репетиція “Гамлет-Лабіринту”, режисер О.Ліпцин. В рамках проекту опрацювання східних театральних систем було показано виставу “Король Лір”, режисер О.Ходжакулі (Ашгабад).

Акцією Центру Леся Курбаса “Територія Театр” відкрито десятирічний проект майстер-класів світової режисури.

З люб'язного дозволу Центру Єжи Гротовського ми публікуємо адресу Єжи Гротовського в Італії, де він живе і працює над розробкою ідеї Паратеатру, провадить акторські тренінги. За цією адресою можна надсилати кореспонден-

цію:
CENTRO DI LAVORO
DI JERZY GROTOWSKI/WORKCENTER
OF JERZY GROTOWSKI
VIA MANZONI 22 56026 PONTEDERA
ITALY

Неллі КОРНІЄНКО,

директор Центру Леся Курбаса:

Центр Леся Курбаса, нашою метою було зробити його художнім механізмом втілення ідеї інтеграції, точніше, повернення України в культурний обіг європейський і світовий.

Ми розпочали десятирічний проект майстер-класів світової режисури. Проект багатоповерховий і симультанний. Йдеться про те, щоб не тільки продемонструвати світові імена. Ми хочемо, щоб це був і науковий діалог, і діалог театрального експерименту, і відпрацювання мови сучасного театрознавства (це проблема не тільки для нас, а й для Європи).

Це трохи божевільний проект за наших умов, коли немає паперу, телефону, комп'ютерів, приміщення, немає грошей на проекти і так далі. Ми все ж таки розпочали те, що задумали. А саме: зробили наукову конференцію - свою і польську. З одного боку - Центр Леся Курбаса, з іншого - Центр Єжи Гротовського. Пішли нетрадиційним шляхом: не від проблеми, а від цікавої людини. І виникає не просто діалог культур польської та української, а діалог актуальних проблем сучасного європейського контексту. Мені здається, що нам це вдалося, бо ми знайшли цікавих людей, з'явилися цікаві ідеї. За 3-4 роки виникла ціла плеяда науковців (я ризикую, кажучи це слово, але як гіпотеза це вже є), які працюють на суміжжі семіотики, культурології, соціології художньої культури, мистецтвознавства. І ще ми запросили трьох провідних дослідників творчості Гротовського, близьких йому людей - Колянкевича, Осинського і Єндріховського. Це була паритетна розмова і вона породила ідеї подальшої співпраці.

Другий пласт - це безпосередньо майстер-класи, перевірка однієї з найцікавіших технологій. Зігмунт Молік зробив спочатку програму просту, не знаючи групи. Наступного дня приходжу - він сміється, співає, обіймає мене, - я його вдруге бачу, - і каже: ніколи не думав, що у вас такі цікаві люди. Акторів для майстер-класів ми відібрали через конкурс, який складався з трьох турів, повідомивши до всіх театрів і СТД, результати його формувала думка провідних спеціалістів і критиків. Було близько 40 зая-

вок, ми відібрали 16. І ще Молік зробив для нас виняток - відкритий тренінг, чого ніколи не робить.

Чотири дні ми показували (за сприяння польського посольства) відеоматеріали про Театр Гротовського. Вони викликали таку цікавість, що деякі показували кілька разів.

Для нас важливо і принципово те, що наш проект - це робочий момент, праця для інтенсивного втілення ідей. Нам дуже допоміг фонд "Відродження" і вже в останній період Міністерство та Уряд, що фінансували приїзд театру Леся Курбаса зі Львова з виставою Володимира Кучинського "Садок вишневий". Дуже прикро, що через непорозуміння, що формально було пов'язане з приміщенням, нам не вдалося показати запланований проект Олега Ліпцина "Гамлет-Лабіринт".

В майбутньому ми хотіли б запросити до майстер-класів Аріану Мнушкіну, Джорджо Стреллера, Еуженію Барбу, Юрія Любимова, можливо Жана Люка Годара. З деkim вже були попередні розмови. Також хочемо представити східний спектр - представників Театру Но, китайських напрямків чи Полінезії, культури Театру Катакалі, якоїсь з африканських культур.

Ми зараз ніби повторюємо у стислому вигляді молодотئاتрівський період Курбаса, де була антологія стилів і жанрів. Сьогодні хочемо створити антологію театральних технологій, сучасних нових ідей у переддень третього тисячоліття.

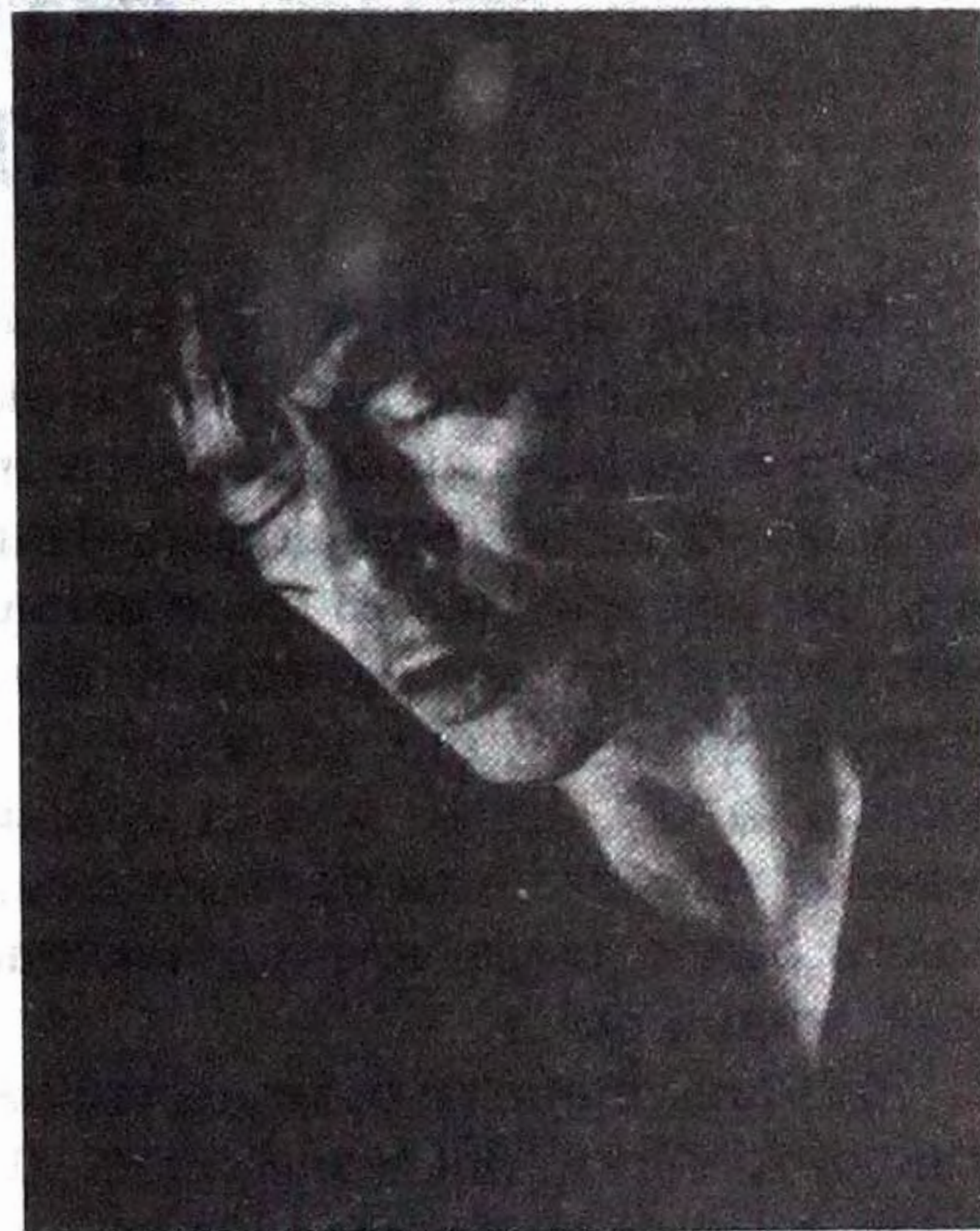
Презентація часопису: **"NOTATNIK TEATRALNY"** з Вроцлава.

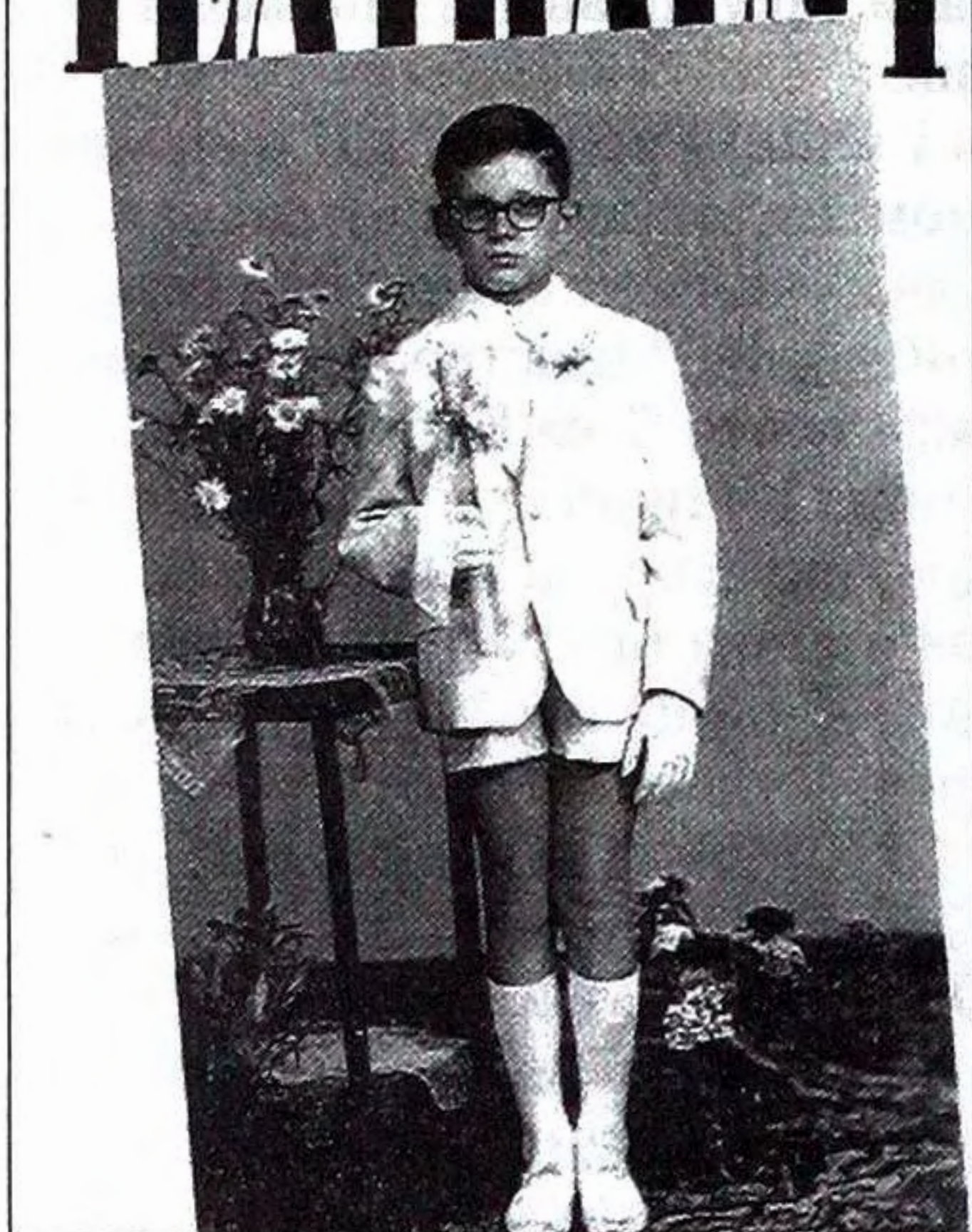
Квартальник, виконаний на високому поліграфічному рівні, було засновано 1991 року з метою висвітлення найсуттєвіших подій польської та світової театральної культури давніх і найближчих часів. Видав перший зошит Вроцлавський Центр культури і мистецтва. Подальші номери (видано тринадцять) виходять під егідою Центру вивчення творчості Єжи Гротовського та театральних і наукових досліджень. "Notatnik" має усталені розділи: Проби синтезу, Розмови і роздуми, Доля людини, Різні дороги, Маски, Театри польські тощо. Існує розділ під назвою "Навколо Гротовського". Іноді часопис присвячується якомусь одному явищу, як це було з розповіддю про одного з найвидатніших акторів Гротовського - Річарда Чесляка.

notatnik *Lato/Jesień '96 (12-13)*
TEATRALNY

notatnik *Wiosna/Lato '95 (10)*
TEATRALNY

Секретар "Notatnika" Збігнев Єдріховський на київській конференції 14 грудня зупинився на викладі бібліографії текстів Єжи Гротовського, які опублікував "Notatnik". Майже повністю Гротовському було присвячено 4-й зошит "Notatnika" за 1992 рік, в якому було подано два його тексти - виступ на врученні докторського ступеню Вроцлавського університету і стаття "Від театрального колективу до мистецтва театру як вігікулу" (вігільність (лат.) - здатність до заглиблення, концентрації - прим. ред.). Остання базувалася на виступах Гротовського, який веде нині досить усамітнене життя в Понтедері (Іта-

лія), на конференціях в Італії та Америці.

Пройшовши кілька етапів розвитку через Театр вистави, Паратеатр, Театр Джерел, творчість Гротовського спрямована нині до творення мистецтва, що зосереджене на порядку, на точності, на творенні Монтажу, що існує не у сприйнятті глядача, а в уяві того, хто діє.

У слові до Вроцлавського університету велике місце Гротовський приділив Річарду Чесляку, якого сам волів називати Принцем Професії.

Третій текст Гротовського був розміщений у "Notatniku", присвяченому Чесляку. Його Гротовський виголосив у Парижі 1990 року, року смерті Річарда Чесляка, на вечорі, присвяченому акторові. Тексти Гротовського досить закриті, тим більш, як свідчать працівники Центру з Вроцлава, Гротовський досить прискіпливий щодо якості перекладів його текстів, особливо тих, які, на його думку, вже не зовсім відповідають спрямованості його теперішніх шукань.

Щодо самого Гротовського, Єдріховський навів декілька цікавих розвідок Збігнева Осинського, одного з найпослідовніших дослідників творчості режисера; спостережень Генріка Кочура, історичних студій Яцека Брудзяка, досліджень Лешека Колянкевича, який знайшов певні аналогії діяльності Гротовського з філо-

софськими постулатами Карла Густава Юнга. Тільки почасти парадоксальним прозвучав вислів Анатолія Васильєва, що з усіх людей, які жили "за Станіславським", найбільше Станіславського зберіг у собі Гротовський.

По закінченні акції "Територія Театр" на пропозицію польських колег було домовлено про створення спільного зошита "Notatnika teatralnego", присвяченого Лесю Курбасу, як людині, чия діяльність і творча доля у Польщі користується повагою і викликає зростаючу зацікавленість.

Підготувала Олена Коваленко.

Інтерв'ю з учасниками майстер-класів ЗІГМУНТА МОЛІКА.

Римма ЗЮБІНА (актриса, Київ):

Якесь дивовижне відчуття світла, радості. Кожного дня незвичайне наповнення енергією, просто якийсь енергетичний підйом і, що найцікавіше, саме після занять, які фізично були досить напруженими. Найцікавішими були голосові вправи, тренажі для тіла. В мене залишилося дивовижне враження від проб з етюдами. Справа в тому, що кожен приніс власні етюди, монологи, пісні, й завдання полягало в тому, що, коли тіло й голос були розігріті, коли тебе, як кажуть, "повело", та так, що не можна зупинитись, тіло саме працює... пан Молік каже коротеньке: "Звук!" - і ти починаєш говорити добре відомі тобі слова, які говорив до цього безліч разів, але від накладання на вивільнене тіло виникає абсолютно новий, живий зміст.

На жаль, заняття були не такими тривалими, як того хотілося б. Знаю, що загалом тренінги пан Молік веде 10 днів. Тут він провів їх за шість. У Парижі він веде заняття протягом місяця...

